

JE MOEDER!

INLEIDING - In de periode van oktober '21 tot en met juli '22 voerde Stichting Het Eetschap het onderzoeksproject 'Je Moeder!' uit in Breda. Het programma Je Moeder! bestaat uit twee fases: de eerste fase vond plaats op drie Bredase basisscholen waar we voedseleducatie verzorgden voor 80 groep 8 leerlingen en met hen en hun ouders in gesprek gingen over de middelbare school en hun verwachtingen. Doel van deze gesprekken: input op halen om te komen tot een uitvoeringsprogramma op het VMBO voor het vergroten van ouderbetrokkenheid, taalvaardigheid en voedselvaardigheid. De tweede fase, de uitvoer van het programma, moet nog een vervolg krijgen op het voortgezet onderwijs in Breda.

Dit project werd uitgevoerd in samenwerking met het lectoraat Jeugd, Gezin en Samenleving van Avans Hogeschool (lector Christa Nieuwboer) en studenten Social Work en de PABO aan Avans Hogeschool en studenten Voeding & Diëtetiek van de Haagse Hogeschool. De studenten van de verschillende studies richtten zich op verschillende doelgroepen (ouders, leerlingen en leerkrachten). Deze factsheet heeft betrekking op de eerste fase van het programma waarin alle onderzoeksresultaten zijn gebundeld. Op deze zijde van de factsheet vind je een beknopt overzicht van de doelstellingen, de activiteiten en onze aanpak. De uitkomsten en resultaten vind je aan de andere zijde. Als laatste volgt een overzicht van aanbevelingen voor het primair- en voortgezet onderwijs.

Projectteam JE MOEDER!

DOELSTELLINGEN

1. Het vergroten van kennis over gezond eten en het uitbreiden van gezondheidsvaardigheden van zowel kind als ouder.
2. Positieve beeldvorming van andere eetculturen in de klas door kennis te maken en proeven van andere gerechten.
3. Het stimuleren van de basisvaardigheden van zowel ouder als kind. Het opzoeken en uitwerken van recepten vraagt om taalvaardigheid. Samen met ouders werken aan een goede beschrijving van het familierecept snijdt aan twee kanten: zowel kind als ouder oefenen met taal.
4. Ouders met een beperkte (Nederlandse) taalvaardigheid toeleiden naar cursussen van het Taalhuis.
5. Input ophalen voor programmaontwikkeling Je Moeder voor op het voortgezet onderwijs.

IN HET KORT - Gedurende 5 middagen kregen 80 kinderen in de leeftijd van 10-12 jaar kookles en leerden zij op een speelse manier over gezond eten, voedselverspilling en de voedselketen. Rode draad door het programma waren de verschillende eetculturen in de klas. Met een familieopdracht legden de leerlingen hun eigen familierecept vast en deden ze onderzoek naar hun eetcultuur. De recepten werden gebundeld in een klassenkookboek die de kinderen bij het afscheid van de basisschool kregen uitgereikt.

Kinderen en hun ouders werden op school uitgenodigd om elkaars familierecepten te proeven. Terwijl er samen gegeten werd en recepten en persoonlijke verhalen gedeeld werden, stelden we ouders vragen over hun rol bij het onderwijs van hun kind. We onderzochten waar hun behoeften en verwachtingen liggen met betrekking tot het voortgezet onderwijs en werkten aan een groter bewustzijn over betrokkenheid bij school. De gesprekken leverden veel interessants op: zowel ouders als kinderen geven aan het spannend te vinden

Het onderzoek heeft als doel om zicht te krijgen op behoeften en verwachtingen van betrokkenen. Daarnaast willen we inventariseren wat succesvolle elementen en belemmerende factoren zijn in het vergroten van de ouderbetrokkenheid, het bereiken van laaggeletterden en het verbeteren van de beeldvorming van diverse culturen in de klas. Het onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek met interviews en focusgroepen. In het onderzoek zijn de perspectieven van de belangrijkste betrokkenen meegenomen: ouders, leerlingen en onderwijsprofessionals.

AANPAK EN ACTIVITEITEN

Onderzoeksvraag:

"Wat is een passende aanpak om de ouderbetrokkenheid op Bredase scholen (PO en VO) te vergroten, waarin rekening gehouden wordt met behoeften en capaciteiten van alle betrokkenen?"

Dit heeft geleid tot de onderstaande activiteiten:

1. Eerste verkenning door het projectteam gericht op het huidige aanbod van voedseleducatie, Participatief Actie Onderzoek, ouderbetrokkenheid en eten als verbindende factor.

1. Workshop Participatief Actie Onderzoek voor het projectteam

2. Geven van voedseleducatie aan groep 8 leerlingen

3. Verzamelen en bundelen van familierecepten

4. Samen eten en in gesprek met leerlingen en hun ouders.

5. Interviews met docenten van PO & VO

6. Analyseren en verwerken van alle uitkomsten

7. Nader literatuuronderzoek voor onderbouwing.

8. Uitreiking van de klassen-kookboeken

Workshop Participatief Actie Onderzoek

4. De vormen van gespreksvoering nodigden uit om verhalen te vertellen. Omdat er gebruik werd gemaakt van beelden (photovoice*) waren de gesprekken taaltechnisch laagdrempelig. Zo kon iedere ouder deelnemen aan de gesprekken.

In gesprek met ouders van Okba Ibrae Nafi

6. Onder begeleiding van lector Christa Nieuwboer werden de uitkomsten van de gesprekken met ouders, leerlingen en leerkrachten geanalyseerd. Naar aanleiding daarvan is er nader literatuuronderzoek verricht.

Pagina's uit de verschillende klassen-kookboeken

8. Het meest tastbare resultaat van deze eerste fase zijn de drie kookboeken gevuld met familierecepten van de leerlingen. Ze leverden deze recepten aan als huiswerkopdracht bij de lessen over goed en lekker eten en ontvingen hun eigen kookboek tijdens het afscheid van de basisschool.

om naar het VO te gaan. Alle ouders geven aan niet te weten waar ze terecht kunnen met hun vragen over de middelbare school. De basisschool weet het antwoord op hun vragen vaak niet en de middelbare school is in deze fase (begin van groep 8) nog niet in beeld.

De ouderavonden waarop samen gegeten werd, hebben goed gewerkt om ouders en kinderen met elkaar te verbinden, maar niet persé om ouders meer betrokken te laten zijn bij school. Het belangrijkste punt van aandacht is dat ouders én kinderen behoefte hebben aan een plek waar ze terecht kunnen met vragen en zorgen over de middelbare school. De huidige voorlichting sluit niet aan op die behoeften. Achteraf blijkt dat het doel om een programma te ontwikkelen voor de middelbare school niet haalbaar is binnen de projectperiode. Mede omdat de struikelblokken van ouders bij aanvang van het project nog niet bekend waren. Het ontwikkelen van een nieuw programma van Je Moeder! was daarom vroeg. Eerst zal hetgeen waar ouders zitten aangepakt moeten worden, wil er bij hen ruimte ontstaan om na te denken over een nieuw te ontwikkelen programma voor op het VMBO.

JE MOEDER!,
WHAT'S IN A NAME?
'Je Moeder!' wordt door jongeren vaak gebruikt om de ander te provoceren. In dit project spelen we daar mee en geven we het een positieve draai:

Je moeder en/of vader
(of tante, oom en opa en oma)
weten hoe je lekker kookt.
Daar kun je trots op zijn!

DE MOEDER!

ONDERZOEK - Het onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek met interviews en focusgroepen. In het onderzoek zijn de perspectieven van de belangrijkste betrokkenen meegenomen: ouders, leerlingen en onderwijsprofessionals.

BEHAALDE RESULTATEN

- 1 Kennis over eten en koken is uitgebreid en door te doen hebben de kinderen meer geleerd over waar hun eten vandaan komt; waarom het ene product duurzamer is dan het andere: hoe thuis (en in de winkel) voedselverspilling te voorkomen; hoe de spijsvertering werkt en het lezen van etiketten. Maar bovenal hebben ze geleerd dat elke eetcultuur zowel gezonde als ongezonde gerechten kent. Daarnaast hebben ze inzicht gekregen in hun eigen ecologische voetafdruk.
- 2 Kinderen deelden hun lievelingsrecepten met elkaar en tijdens de ouder bijeenkomsten proefden ze van elkaars gerechten. Opvallend was dat kinderen met een migratieachtergrond dachten dat de Nederlandse eetcultuur de meest gezonde gerechten kent. Een van de leerkrachten deelde na afloop dat haar opviel dat kinderen die normaal stil zijn in de klas, enthousiast werden zodra er gerechten uit hun eigen eetcultuur (en dus herkenbaar voor hen) afgebeeld werden.
- 3 We hebben kinderen gemotiveerd om hun eigen familierecept op papier te zetten. Uit een enquête die na afloop door de kinderen is ingevuld geeft 78% aan dit samen met (een van) hun ouders ingevuld te hebben. 10% van de kinderen heeft het recept alleen ingevuld en de overige 12% heeft het recept met een ander familielid (broer/zus, tante/oom of oma of, buurvrouw) ingevuld. De familie opdracht nodigt dus uit om samen met hun ouders aan taal te werken.
- 4 Van de in totaal 42 ouders die op de ouderbijeenkomsten kwamen signaleerden we 6 ouders die moeite hebben met de Nederlandse taal. 3 daarvan hebben we via een warme overdracht gekoppeld aan het Taalhuis.
- 5 De verwachting was om in gesprek met ouders en kinderen input op te halen voor het te ontwikkelen programma voor op het VMBO. Echter geven ouders duidelijk aan een andere behoefte te hebben: namelijk een plek waar ze terecht kunnen met hun vragen in de tussen fase van basisschool naar middelbare school. De opgehaalde input levert dus wel de bouwblokken op voor een nieuwe praktijk op het VMBO maar het is nog te vroeg om het te gebruiken.

KINDEREN

N = 54 (alle kinderen van de Wisselaar en Okba Ibnoe Nafi)

METHODIEK - Groepsgesprekken in spelvorm en enquêtes met groep 8 leerlingen
Middels verschillende spelvormen (zoals een woordenweb, woordzoeker en een balspel) werden kinderen gemotiveerd om open het gesprek aan te gaan met elkaar en met de begeleidende studenten. De gesprekken met de leerlingen gingen over de betrokkenheid van hun ouders bij school (bijvoorbeeld bij hun huiswerk en op ouderavonden) en van school bij hun thuissituatie. Er werd ook gevraagd of ze de betrokkenheid van hun ouders als prettig ervaren en naar hun verwachtingen met betrekking tot de middelbare school.

Na afloop van de lessen over voedsleeducatie vulden de leerlingen een enquête in. Hier werd ingegaan op de lessen die ze op school kregen, de mate van ouderbetrokkenheid die zij ervaren en de overgang naar de middelbare school.

UITKOMSTEN - Uit de gesprekken met de kinderen kwam naar voren dat kinderen het leuk vinden als hun ouders meegaan naar voorlichtingsavonden over het VO. Zo voelen ze zich gesteund bij het maken van een keuze voor een middelbare school.

DE MIDDELBARE SCHOOL

Kinderen van de Wisselaar benoemen allerlei geweldsthema's wanneer ze denken aan de middelbare school. Bij de Okba is er maar één jongen die dit benoemt. Een groot deel van de kinderen van Okba (met name de meisjes) zijn bezig met of ze geaccepteerd zullen worden op hun nieuwe school.

'Politie, steekpartijen, veel ruzie, racisme en 'accepteren''

- Zomaar een aantal termen die veelvuldig door de kinderen

genoemd werden tijdens een associatie opdracht over de middelbare

school -

ZELF EEN OUDERAVOND ORGANISEREN

In de enquête gaven kinderen aan zelf meer betrokken te willen worden bij het organiseren van een ouderbijeenkomst. Ze stelden zelfs voor om dan zelf een uitnodiging te maken om hun ouders uit te nodigen! Als toevoeging gaf bijna de helft van de kinderen aan dat het dan wel een ouderavond moet zijn dat te maken heeft met een (leuk!) thema waar de kinderen zelf aan gewerkt hebben

EETCULTUUR EN IDENTITEIT

De lessen over voedsleeducatie en de avonden met hun ouders hebben de kinderen als zeer positief ervaren. Ze vonden het bijzonder leuk dat er aandacht werd besteed aan hun eigen eetcultuur. Het maakte hen tevens nieuwsgierig naar andere eetculturen. Ze vonden het leuk om ook meer te weten hoe hun klasgenoten thuis eten en waren verrast dat ook kinderen met eenzelfde culturele achtergrond anders aten.

LEERKRACHTEN

N = 9

METHODIEK - Interviews met leerkrachten
Studenten interviewden 9 onderwijsprofessionals: van zowel PO (4 leerkrachten groep 8) als VO (5 docenten VMBO). Ze vroegen hen naar de betrokkenheid van ouders, het contact met ouders en waarom dit belangrijk is.

UITKOMSTEN - Allereerst: alle leraren bevestigden dat ouderbetrokkenheid op hun school elk schooljaar weer een uitdaging is.

TAAL

Alle docenten van zowel PO als VO merken op dat taal een factor is die ervoor zorgt dat de communicatie tussen ouder en school minder soepel verloopt. Een groot deel van de kinderen ondersteunen in de communicatie tussen ouder en school. Gevolg hiervan is, merken docenten op, dat er van deze kinderen een grotere zelfstandigheid wordt verwacht ten opzichte van hun klasgenoten.

OPLEIDINGSNIVEAU

De meningen over of cultuur van invloed is op de ouderbetrokkenheid lopen erg uiteen onder de leerkrachten. Drie docenten geven aan dat ze het idee hebben dat dit meer te maken heeft met het opleidingsniveau en de financiële situatie van de ouders.

COMMUNICATIE PO VS. VO

Wanneer ouders met kinderen op de basisschool vragen hebben lopen ze makkelijker even de klas binnen, sturen een bericht via Parro (een app waarmee basisschool-leerkrachten en ouders met elkaar kunnen communiceren) of nemen telefonisch contact met de leerkracht op. Op de middelbare school is er veel vaker sprake van eenrichtingsverkeer. Zowel via de app Magister ouder communicatie voor het Voortgezet onderwijs) als in het contact met de ouders.

CONTACT OUDER / SCHOOL

Leerkrachten op het voortgezet onderwijs vinden soms dat ze genoeg informatie hebben over de leerling. Twee van de vijf VO docenten vindt het niet nodig om meer te weten over hun leerling. Ze zien namelijk een groot aantal leerlingen. Twee docenten geven echter aan juist meer te willen weten over de thuissituatie van hun leerlingen, zodat ze daar meer rekening mee kunnen houden. Dat hopen ze te bereiken door beter contact met zowel de ouders als de leerlingen.

POSITIEVE INVLOED

Alle leerkrachten zijn het erover eens dat een grotere mate van ouderbetrokkenheid een positieve invloed heeft op het gedrag en de ontwikkeling van kinderen op school.

OUDERS

N = 42 (3 van de Wisselaar - 39 van Okba Ibnoe Nafi)

METHODIEK - Groepsgesprekken met ouders
In totaal werden er 7 focusgroepen met in elke groep 6/7 ouders georganiseerd. Middels photovoice¹ gingen we met ouders in gesprek over ouderbetrokkenheid en de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. We vroegen ouders onder andere in hoeverre ze zicht hebben op waar hun kind zich op school mee bezighoudt of ze zich voldoende gehoord/gezien voelen door leerkrachten en in welke mate ze een actieve rol hebben in de schoolcarrière van hun kind.

UITKOMSTEN

De ouders van de Okba, een islamitische basisschool, vinden het belangrijk dat hun kind goed in diens vel zit. Ruimte voor eigen identiteit is voor hen dan ook een thema wat zowel ouders en kinderen bezighoudt. Bijvoorbeeld: of ze op een reguliere school geaccepteerd worden en er zichzelf kunnen zijn.

OPVALLEND

De opkomst bij de Wisselaar was erg laag. Maar liefst 3 ouders van de 17 waren op de uitnodiging afgekomen in tegenstelling tot 39 van de 42 ouders bij de Okba. Opvallend was dat de aanwezige ouders van de Wisselaar

bekenden niet te komen als ze wisten dat er een gesprek gevoerd zou worden. Dit terwijl het gesprek aangekondigd was in de uitnodiging en ouders van beide scholen dezelfde uitnodiging ontvingen. Bij navraag bij de leerkrachten blijkt dat ouders van de Wisselaar veelal praktischer opgeleid zijn in tegenstelling tot de ouders van de Okba die veelal theoretisch onderwijs hebben genoten.

"Geen nieuws is goed nieuws'. Als ik wist dat

jullie met mij gingen praten over school, dan

was ik niet gekomen'.

- Ouder van de Wisselaar -

NAAR SCHOOL

Voornaamste reden voor ouders om naar school te komen is om beter op de hoogte te zijn van waar hun kind mee bezig is. Belemmeringen voor een groot deel van de ouders om niet naar de ouderavonden te komen zijn 1. moeite met taal, 2. weinig tijd of het tijdstip komt niet uit ivm werk en 3. Gebrek aan vervoer. Ouders gaven tevens aan ruim een maand van tevoren geïnformeerd te willen worden over een ouderavond.

VOORLICHTING VO

Alle ouders geven aan niet te weten waar ze terecht kunnen met hun vragen over de middelbare school. De basisschool weet het antwoord op hun vragen vaak niet en de middelbare school is nog niet in beeld. Meer dan de helft van de ouders merkt op dat de voorlichting over het VO vooral een verkooppraatje is en sluit dus niet aan op vragen en behoeften van ouders. Ook wensten meer ouders meer informatie over de veranderingen ten aanzien van het vervolgonderwijs. Naar eigen zeggen verwachten ouders dat de betrokkenheid minder zal worden. Hun verklaring hiervoor is dat de afstand tussen school en gezin groter zal worden en het contact daardoor anders zal zijn.

'Er wordt vooral op de feiten ingegaan, maar de zorgen

die wij hebben over acceptatie, daar gaat niemand op in.'

- Meerdere moeders met kinderen op Okba Ibnoe Nafi -

Terugkerende thema's in de gesprekken met ouders, leerlingen en leerkrachten. Zoals te zien is, liggen de behoeften van kinderen en hun ouders niet in lijn met de verwachtingen van leerkrachten.

LITERATUURONDERZOEK - In situaties waarin ouders niet naar school komen, wil het niet zeggen dat de ouders niet betrokken zijn. Er kunnen verschillende redenen zijn waardoor ouders niet naar school komen, maar wel degelijk betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind(eren). Onder andere het onderzoek van [Hoogeveen & Schilder \(2016\)](#) concludeert dat er verschillende factoren zijn die van invloed zijn op de ouderbetrokkenheid. Wat meespeelt zijn de competenties van ouders, zoals kennis, vaardigheden, taal en kennis van het schoolsysteem. Tevens speelt de rolopvatting van ouders mee. Dat wil zeggen wat ouders zelf zien als verantwoordelijkheid van hen en de verantwoordelijkheid van de school. In een ander onderzoek ([P. de Vries, 2021](#)) (wordt eveneens bevestigd in het eerdergenoemde onderzoek, maar niet impliciet benoemd) wijst uit dat ook de eigen ervaringen van ouders (in hun eigen kindertijd), hun wensen en behoeften en hun mogelijkheden (tijd, communicatie en energie) een grote rol spelen in de mate en vorm van ouderbetrokkenheid.

Volgens Hoogeveen & Schilder is er niet één succesfactor die een samenwerking met ouders om de betrokkenheid te vergroten. Goede communicatie en maatwerk is nodig. Een vereiste daarvoor is aandacht hebben van diversiteit. Diversiteit in allerlei zaken. Zoals verschil in financieel, cultureel en sociaal kapitaal, taalvaardigheden en migratieachtergrond. Daarbij is het belangrijk om een thema te hebben dat aansluit bij de interesses van de ouders. (Conrad van Puijssen, Happy Parent, 2015).

CONCLUSIE - Het advies vanuit dit project is om een sterke en vroegtijdige alliantie tussen leerkrachten van BO én VO en ouders te smeden, zodat een soepele overgang voor kinderen kan plaatsvinden. Dit vraagt gezamenlijke regie vanuit de scholen.

Alliantie is het vertrouwen en samenwerking op weg naar gedeelde doelen. Het gezamenlijke doel zou in dit geval ouderbetrokkenheid zijn. Maar ouderbetrokkenheid begint bij hoe scholen zich openstellen voor diverse ouders. De verschillen in waardeoriëntaties (voortkomend uit het klasseverschil (theoretisch- en praktisch opgeleiden)) tussen school en thuis werken namelijk in het nadeel van kinderen uit de lagere sociaal economische klasse.

Ouders en kinderen willen graag dat de scholen aansluiten bij hun vragen en behoeften. Ouders geven aan niet te weten waar ze met hun vragen en zorgen terecht kunnen. In de klas wordt er nauwelijks gepraat over wat de kinderen kunnen verwachten op het middelbare onderwijs en de informatie van de middelbare scholen richt zich enkel op de schoolkeuze. Deze punten zullen eerst geadresseerd moeten worden, wil het project een vervolg krijgen op het voortgezet onderwijs.

Het belangrijkste punt van aandacht is dat ouders én kinderen behoefte hebben aan een plek waar ze terecht kunnen met vragen en zorgen over de eerste periode op de middelbare school. Een initiatief dat zorgt voor een zachte landing op het vervolgonderwijs, voor zowel de ouders als de leerlingen.

Daarom zou het voortgezet onderwijs eerder moeten inzetten op het opbouwen van een persoonlijke relatie met ouders en kinderen. Namelijk al op het basisonderwijs. Hiervoor zou een doorlopend educatieprogramma tussen PO en VO een mogelijkheid bieden. Uit het project blijkt dat voedsleeducatie hierin een goede rol kan spelen. Kortom: de opgehaalde input levert dus (nog) niet de bouwblokken op voor een nieuwe praktijk op het VMBO. Het Eetschap zal een overzicht met aanbevelingen opstellen waar de scholen mee aan de slag kunnen.

AANBEVELINGEN

Een overzicht van adviezen gericht op ouderbetrokkenheid voor het primair en voortgezet onderwijs. Daar het onderzoek in Breda heeft plaatsgevonden op de Wisselaar en Okba Inoe Nafi zijn de adviezen met name op deze scholen van toepassing. We maken onderscheid in de volgende categorieën:

- Het organiseren en communiceren van ouderavonden op het primair onderwijs
- Het vergroten van de ouderbetrokkenheid op school
- Een soepele overgang van basis- naar middelbaar onderwijs.

Voor het organiseren en communiceren van ouderavonden op het primair onderwijs;

1. Belangrijke voorwaarde voor het organiseren van een ouderbijeenkomst met hoge opkomst is een goede communicatie. Een ouderavond moet op de behoeftes van ouders en school aansluiten. De leerlingen kunnen daar een rol in spelen.
2. Meer gebruik maken van Parro of een ander online schoolsysteem waar ouders makkelijker kunnen communiceren met de school of docent van hun kind. Ouders met een minder goede taalvaardigheid geven er de voorkeur aan om korte tekstberichten te ontvangen in plaats van gebeld te worden door een leerkracht. Ouders kunnen de tekst makkelijk vertalen binnen deze omgeving.
3. Betrek de kinderen zowel bij de gesprekken als bij de organisatie van de ouderavond. Laat hen de uitnodigingen of de materialen voor de bijeenkomst maken. Combineer dit eventueel met een project waar de kinderen tijdens de lessen aan hebben gewerkt.
4. Plan de ouderbijeenkomsten ruim (twee maanden) van te voren en herinner ouders en kinderen er meerdere malen aan.
5. Zorg voor een bijeenkomst waarin niet alleen informatie gezonden wordt. Wordt er gebruik gemaakt van een presentatie, gebruik dan zo min mogelijk tekst. Een bijeenkomst waarin ouders actief een rol kunnen spelen en zelf ook iets kunnen inbrengen werkt goed. Dat kan bijvoorbeeld door hen samen met hun kind een opdracht uit te laten voeren. In het programma Je Moeder! was dit een van de succesfactoren om ouders naar school te laten komen. Of combineer het met 'samen eten' en zorg voor meer samenhang met een thema dat in de klas speelt.

Voor het vergroten van de ouderbetrokkenheid op school

1. Maak (indien mogelijk) gebruik van een brugfunctionaris of pedagogisch werker op school. Deze persoon kan de brug vormen tussen ouder en school zodat er meer aandacht uitgaat naar de thuisomgeving en de leefwereld van het kind.
2. Maak ruimte voor het delen van elkaars culturen en identiteiten. Zowel ouders als kinderen ervaren het als heel prettig om iets van zichzelf te delen met de klas. Dat kan door het proeven van elkaars familiegerechten, maar dat kan ook via muziek of andere aspecten van iemands identiteit.

Voor een soepele overgang van primair naar voortgezet onderwijs

1. Zorg voor betere informatie voorziening voor zowel ouders als kinderen. Niet alleen feiten delen, maar laat ook ruimte voor de zorgen van ouders en hun kinderen. Een voorbeeld is de beleving van angst voor geweld op middelbare scholen.

JE VADER! ER!

